

Πρόσωπο,
Εὐχαριστία
καὶ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ
σὲ ὀρθόδοξη καὶ οἰκουμενικὴ προοπτικὴ

*Σύναξις Εὐχαριστίας πρὸς τιμὴν
τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα*



Πρόσωπο, Εὐχαριστία καὶ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ
σὲ ὀρθόδοξη καὶ οἰκουμενικὴ προοπτικὴ

Σύναξις Εὐχαριστίας πρὸς τιμὴν τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου
Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα

Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου

Πρόσωπο, Εὐχαριστία καὶ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ
σὲ ὀρθόδοξη καὶ οἰκουμενικὴ προοπτικὴ

Σύναξις Εὐχαριστίας πρὸς τιμὴν
τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα

Ἐποπτεία - Συντονισμὸς Ὑλῆς
Παντελὴς Καλαϊτζίδης - Νικόλαος Ἀσπρούλης

Ἐκδοτικὴ Δημητριάδος
Βόλος 2016

ISBN: 978-618-82128-7-9

Σχεδιασμός εξωφύλλου:
Θρασύβουλος Καλαϊτζίδης

Ἐπιμέλεια:
Δημήτρης Μπαλτάς
Κωστής Δρυγιαννάκης

Στοιχειοθεσία:
Ἐκδόσεις Μυγδονία, Θεσσαλονίκη

Τυπογραφείο:
Παλμός, Βόλος

Ἐκδοτική παραγωγή:
Ἐκδοτική Δημητριάδος
Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου
Συνεδριακὸ Κέντρο Θεσσαλίας
Μελισσάτικα, Βόλος
Τηλ. 24210 93553, 93573, fax 24210 77115
Ταχυδρομικὴ Διεύθυνση: Τ.Θ. 1308, Τ.Κ. 380 01 Βόλος

www.ekdotikidimitriados.org • www.acadimia.org
e-mail: ekdotiki.dimitriados@acadimia.org • info@acadimia.org • info.acadimia@gmail.com
Facebook: Volos Academy Publications

Πίνακας Περιεχομένων

Παντελής Καλαϊτζίδης & Νικόλαος Ἀσπρούλης, <i>Πρόλογος</i>	9
Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος Α΄, <i>Χαιρετισμὸς</i>	15
Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερώνυμος Β΄, <i>Χαιρετισμὸς</i>	19
Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος, <i>Χαιρετισμὸς</i>	21
Μάριος Μπέγζος, Κοσμήτωρ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, <i>Χαιρετισμὸς</i>	25
Μιχαὴλ Τρίτος, Κοσμήτωρ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ., <i>Χαιρετισμὸς</i>	29

ΜΕΡΟΣ Α΄

Ἐπιστημονικὲς Εἰσηγήσεις

Νικόλαος Ἀσπρούλης, <i>Ἡ νεο-πατερικὴ μεθοδολογία τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου: ἀπὸ τὸν π. Γεώργιο Φλωρόφσκυ στὴν θεολογικὴ γενιά τοῦ '60</i>	33
Κωνσταντῖνος Ἀγόρας, <i>Ἀναφορὲς στὴν οὐσία τῆς θεολογίας καὶ τὴν λειτουργία τῆς ἐρμηνευτικῆς στοῦ ἔργο τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου</i>	59
Πέτρος Βασιλειάδης, <i>Ἡ ἐσχατολογικὴ κατανόηση τῆς Ἐκκλησίας στὴν σκέψη τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου</i>	73

Ἐπίσκοπος Βρανιτοέβου Ἰγνάτιος (Midić), Εὐχαριστία καὶ Βασιλεία: Ὁ εἰκονιστικὸς ρεαλισμὸς τῆς λατρείας στὸν ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητὴ καὶ τὸν Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	83
Μητροπολίτης Σηλυβρίας Μάξιμος (Βγενόπουλος), Ἡ εὐχαριστιακὴ ἐκκλησιολογία τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα καὶ τὸ ζήτημα τοῦ πρωτείου	97
π. Δημήτριος Μπαθρέλλος, Ὁ ἐπίσκοπος, οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἡ κοινότητα στὴν ἐκκλησιολογία τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα. Ἐπισημάνσεις καὶ προοπτικὲς	109
Γεώργιος Μαρτζέλος, Ἡ ἐκκλησιολογικὴ σκέψη τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου στὸ πλαίσιο τοῦ οἰκουμενικοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου	139
Σταῦρος Γιαγκάζογλου, Ἡ σύνθεση Χριστολογίας καὶ Πνευματολογίας καὶ οἱ ἐκκλησιολογικὲς συνέπειές της στὸ ἔργο τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	153
Θεόφιλος Ἀμπατζίδης, Ἡ ὄντολογία τοῦ προσώπου καὶ τὸ δόγμα τῆς Ἀγίας Τριάδος: Μία σύγχρονη ἀνάγνωση τῶν Καππαδοκῶν ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	173
Michel Stavrou, Ἡ θεολογία τοῦ προσώπου στὸν Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα καὶ τὸν Vladimir Lossky	207
Ἐπίσκοπος Δυτικῆς Ἀμερικῆς Μάξιμος (Vasiljević), Προλεγόμενα σὲ μίᾱ μελέτη σχετικὰ μὲ τὸ φύλο καὶ τὴν ἑτερότητα, μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὴν θεολογία τοῦ Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	215
Κωνσταντῖνος Δελικωσταντής, Ἀσκήση καὶ Ἐλευθερία: Τὸ ἀσκητικὸ ἥθος στὴν θεολογία τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	229
Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, Ἡ οἰκολογικὴ διάσταση τῆς θεολογίας τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου	241

Aristotle Papanikolaou, Πρόσωπο καὶ ὁμολογία: ἡ ὁμολογία τῆς ἀλήθειας ὡς ὑποστατικὸ γεγονός. Ἡ κληρονομία τῆς θεολογίας τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	259
Χαράλαμπος Βέντης, Καθολικότητα ἔναντι ὁλότητας: ἡ Εὐχαριστία ὡς σχολεῖο φιλειταιρισμοῦ στὸ θεολογικὸ ἔργο ζωῆς τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	271

ΜΕΡΟΣ Β΄

Τιμητικὴ Ἐκδήλωση

Ὑποδοχὴ τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη (Ζηζιούλα)
ὡς Ἐταίρου τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν

Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος, Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου ὡς ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεολογικὴ προσωπικότητα	299
Παντελὴς Καλαϊτζίδης, Ἀκαδημαϊκὸς Ἐπαινος Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα	303
Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Δ. Ζηζιούλας, Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία καὶ οἱ προκλήσεις τοῦ 21 ^{ου} αἰῶνα	327
Βιογραφικὰ Σημειώματα	339
Εὐρετήριο Ὄνομάτων	349

Πρόλογος

Η Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου ἀποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στὴν οὐσιαστικὴ προσέλαση καὶ συζήτηση τῶν προβλημάτων καὶ προκλήσεων ποὺ ἡ Ὁρθοδοξία καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει στὸν κόσμον τοῦ σήμερα. Στὴν προοπτικὴ αὐτὴ ἔχει κατ' ἐπανάληψιν διοργανώσει συνέδρια καὶ ἡμερίδες μὲ θέμα τὴν σύγχρονη Ὁρθόδοξη θεολογία. Μία ἀπὸ τὶς κορυφώσεις τῆς ἐνασχόλησής με αὐτὴ τὴν προβληματικὴ ἀποτελέσσει τὸ συνέδριο ποὺ ἐπιχείρησε μία πρώτη θεολογικὴ ἀποτίμηση τῆς γενιᾶς τοῦ '60¹. Ἰδιαίτερης μνείας ἀξίζουν ἐπίσης τὰ δύο πιὸ πρόσφατα συνέδρια τῆς σειρᾶς «Θεολογικὲς Προσωπογραφίες», ἀφιερωμένα στὸν Παναγιώτη Τρεμπέλα καὶ τὸν Νίκο Νησιώτη². Ἄν σ' ἐκεῖνα ὑπερτεροῦσε τὸ στοιχεῖο τῆς κριτικῆς ἀποτίμησης, τὸ συνέδριο, τοῦ ὁποῦ οἱ εἰσηγήσεις δημοσιεύονται στὸν τόμον αὐτό, χωρὶς νὰ ἀπεμπολεῖ τὴν κριτικὴ λειτουργία, ποὺ ὀφείλει πάντοτε νὰ εἶναι σύμφυτη μὲ τὸ θεολογεῖν, ἀνέδειξε περισσότερο τὸ στοιχεῖο τῆς ὀφειλῆς, τιμώντας ἕνα λαμπρὸ ἐκφραστὴ τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς καὶ γενικότερα Ὁρθόδοξης θεολογίας, τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Περγᾶμου κ. Ἰωάννη Δ. Ζηζιούλα.

Ὁ Μητροπολίτης Περγᾶμου ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους ἐκπροσώπους τῆς θεολογικῆς γενιᾶς τοῦ '60, ἀπολαμβάνοντας οἰκουμενικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀκτινοβολία καὶ ἀναμφίβολη ἀκαδημαϊκὴ ἀναγνώριση. Δεσπάζει ἐδῶ καὶ δεκαετίες στὸν διαχριστιανικὸ ἀκαδημαϊκὸ – θεολογικὸ χῶρον, ὅπως καὶ στὸν οἰκουμενικὸ ἐκκλησιαστικὸ διάλογο, πυροδοτώντας μὲ τὶς θέσεις καὶ τὶς προτάσεις του γόνιμον προβληματισμὸ γύρω ἀπὸ τὰ οὐσιώδη τῆς θεολογικῆς συζήτησης καὶ τῆς

1. Βλ. σχετικὰ Π. Καλαϊτζίδη, Θ. Ν. Παπαθανασίου, Θ. Ἀμπατζίδη (ἐπιμ.), *Ἀναταράξεις στὴ μεταπολεμικὴ θεολογία. Ἡ θεολογία τοῦ '60*, Ἰνδικτος, Ἀθήνα, 2009.

2. Βλ. Νικολάου Ἀσπρούλη (ἐπιμ.-εἰσαγ.), *Θεολογικὲς Προσωπογραφίες I: Παναγιώτης Τρεμπέλας: Μεταξὺ παράδοσης καὶ ἀνανέωσης, μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ ἱεραποστολῆς*, Ἐκδοτικὴ Δημητριάδος, Βόλος, 2016 καὶ Ν. Ἀσπρούλη-Γ. Βλαντῆ (ἐπιμ.), *Θεολογικὲς Προσωπογραφίες II: Νίκος Νησιώτης. Ὁ Οἰκουμενικὸς θεολόγος τῆς Ὁρθοδοξίας*, Ἐκδοτικὴ Δημητριάδος, Βόλος (ὕπο ἔκδοσιν).

ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ ἀνοίγοντας ταυτόχρονα τὴν σύγχρονη ὀρθόδοξη θεολογία σὲ μία καρποφόρα ἀντιπαράθεση μὲ τὸν νεωτερικὸ πολιτισμὸ, πέρα ἀπὸ ὁμολογιακὲς καὶ ἀμυντικὲς ἀγκυλώσεις καὶ χωρὶς τὸν φόβο τῆς κάθε ἐτερότητας. Ἀξονες τοῦ θεολογικοῦ του προγράμματος ἀποτελοῦν τὸ πρόσωπο, ὅπως ἀναδεικνύεται μέσα ἀπὸ τὴν ἐπανέυρεση καὶ ἀναζωπύρωση τῆς πίστεως στὸν Τριαδικὸ Θεό, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ εὐχαριστιακὴ καὶ ἐσχατολογικὴ πρόγευση τοῦ προσωπικοῦ τρόπου ὑπάρξεως καὶ τῆς σωτηρίας γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὁλόκληρη τὴν κτίση στὸ πλαίσιο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος. Μὲ τὶς πρωτότυπες καὶ διεισδυτικὲς ἐρμηνευτικὲς προσεγγίσεις τοῦ ἀνατέμνει ὑπαρξιακὰ τὰ δόγματα καὶ εὐρύτερα τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιχειρώντας νὰ φέρει σὲ οὐσιαστικὸ διάλογο τὴν ἐκκλησιαστικὴ πίστη μὲ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος, ζώντας σὲ καιρὸ ραγδαίων μεταβολῶν καὶ ἀνατροπῶν, κατακλύζεται ἀπὸ πλῆθος ὑπαρξιακῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων (ἀτομικισμός, οἰκολογικὸ πρόβλημα, ἐκκοσμίκευση, κ.ἄ.), ἐπιζητώντας ὅμως παράλληλα νὰ γνωρίσει καὶ νὰ βιώσει τὴν ὑπαρκτικὴ ἀλήθεια.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς, τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, ἀποφάσισε τὴν ὑποδοχὴ τοῦ διακεκριμένου θεολόγου καὶ ἀρχιερέα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς Ἑταίρου καὶ Ἐπίτιμου μέλους τῆς, διοργανώνοντας πρὸς τιμὴν τοῦ Διεθνὲς Συνέδριου καὶ ἄλλες συναφεῖς ἐκδηλώσεις κατὰ τὸ διήμερο 28-30 Ὀκτωβρίου 2011, μὲ γενικὸ τίτλο «Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Δ. Ζηζιούλας: Πρόσωπο, Εὐχαριστία καὶ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ σὲ ὀρθόδοξη καὶ οἰκουμενικὴ προοπτικὴ». Εἴμαστε βαθύτατα εὐγνώμονες πρὸς τὸν τιμώμενο γιὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἅμεση ἀνταπόκριση καὶ ἀποδοχὴ τῆς πρότασής μας, καὶ ἰδιαίτερα χαρούμενοι πὺν καθίσταται ἐν τέλει δυνατὴ ἡ δημοσίευση τῶν εἰσηγήσεων τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ.

Στὸ εἰσαγωγικὸ μέρος τῆς παρούσας ἀφιερωματικῆς ἔκδοσης δημοσιεύονται ἡ πατριαρχικὴ εὐλογία τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου τοῦ Α΄, οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, καθὼς καὶ τῶν τότε Κοσμητόρων τῶν δύο Θεολογικῶν Σχολῶν τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Καθηγητῆ Μάριου Μπέγζου (Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπι-

στήμιο Ἀθηνῶν) καὶ τοῦ Καθηγητῆ Μιχαὴλ Τρίτου (Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης). Στὸ πρῶτο μέρος φιλοξενοῦνται οἱ ἐπιστημονικὲς εἰσηγήσεις τοῦ Συνεδρίου, οἱ ὁποῖες ἐπιχειροῦν νὰ διερευνήσουν ποικίλες πτυχὲς τῆς θεολογικῆς σκέψης καὶ τοῦ ἔργου τοῦ τιμώμενου Ἱεράρχη. Οἱ δύο πρῶτες μελέτες (Νικόλαος Ἀσπρούλης καὶ Κωνσταντῖνος Ἀγόρας) ἐξετάζουν ὅψεις τῆς νεοπατερικῆς μεθοδολογίας καὶ τῆς ἐρμηνευτικῆς στὸ ἔργο τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου, ἐνῶ στὴν συνέχεια ἀκολουθοῦν συμβολές (Πέτρος Βασιλειάδης, Ἐπίσκοπος Βρανισέβου Ἰγνάτιος) ποὺ συζητοῦν τὴν ἐσχατολογικὴ κατανόηση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν εἰκονιστικὸ ρεαλισμὸ στὴν σκέψη του. Ἀκολουθεῖ μία σειρὰ μελετῶν ποὺ καλύπτουν ἐπιμέρους πτυχὲς τῆς εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας σὲ σχέση μὲ τὸ ἔργο τοῦ Μητροπολίτη Ἰωάννη, τῆς ὁποίας ἄλλωστε ὁ ἴδιος ἀποτελεῖ ἓνα βασικότατο ἐκφραστὴ. Οἱ μελέτες αὐτὲς (Μητροπολίτης Σηλυβρίας Μάξιμος, π. Δημήτριος Μπαθρέλλος, Σταῦρος Γιαγκάζογλου) ἐξετάζουν τὸ ζήτημα τοῦ πρωτείου, τὸν ρόλο τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργημάτων, ἀλλὰ καὶ τὴν σημασία τῆς σύνθεσης Χριστολογίας καὶ Πνευματολογίας ὑπὸ τὸ πρίσμα πάντοτε τῆς εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας, ἐνῶ γίνεται εἰδικὴ ἀναφορὰ (Γεώργιος Μαρτζέλος) στὴν ἰδιαίτερη συμβολὴ τῆς ἐκκλησιολογίας τοῦ τιμώμενου στὸ πλαίσιο τῶν διμερῶν καὶ πολυμερῶν διαχριστιανικῶν διαλόγων. Ἡ περὶ προσώπου ἰδιαίτερα πρωτότυπη συμβολή, μία ἀπὸ τίς βασικὲς συνισταμένες τοῦ ἔργου τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου, ἐξετάζεται στὴν συνέχεια, τόσο σὲ ἀναφορὰ πρὸς τὴν περὶ Ἀγίας Τριάδος θεολογία του (Θεόφιλος Ἀμπατζίδης)³, ὅσο καὶ σὲ σχέση μὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους θεολόγους τῆς Ρωσικῆς Διασπορᾶς, τὸν Βλαδίμηρο Λόσκυ (Michel Stavrou), ἐνῶ ἀναδεικνύεται περαιτέρω ἡ σημαίνουσα θέση τῆς ἐτερότητας στὴν συγκρότηση καὶ κατανόηση τῆς προσωπικῆς ταυτότητας (Ἐπίσκοπος Δυτικῆς Ἀμερικῆς Μάξιμος), ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ ἀσκητικὸ ἥθος ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν προσωπολογικὴ αὐτὴ θεώρηση (Κωνσταντῖνος Δεληκωσταντῆς). Τρεῖς ἀκόμη μελέτες ἐπιχειροῦν, ἡ κάθε μία ἀπὸ τὴν δική της σκοπιά, νὰ καταδείξουν τίς προεκτάσεις τῆς θεολογικῆς σκέψης τοῦ Ἰωάννη

3. Μετὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ θέματος τῆς εἰσήγησης τοῦ Χαράλαμπου Βέντη, καὶ προκειμένου νὰ καλυφθεῖ τὸ κενὸ τῆς διαπραγμάτευσης τῆς περὶ Ἀγίας Τριάδος θεολογίας τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου, ζητήθηκε ἀπὸ τὸν Θεόφιλο Ἀμπατζίδη, ὁ ὁποῖος δὲν περιλαμβάνονταν στοὺς ὁμιλητὲς τοῦ συνεδρίου, νὰ προσφέρει ἓνα κείμενο σχετικὸ μὲ τὸ θέμα αὐτό.

Δ. Ζηζιούλα σὲ ἐπιμέρους πεδία, ὅπως σὲ ἐκεῖνο τῆς οἰκο-θεολογίας (Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη), τῆς σημασίας τοῦ προσώπου καὶ τῆς ὁμολογίας τῆς ἀλήθειας ὡς ὑποστατικοῦ γεγονότος (Aristotle Papanikolaou)· στὸ ἐπόμενο κείμενο ὁ συγγραφέας (Χαράλαμπος Βέντης) ἐξετάζει τὴν εὐχαριστιολογία τοῦ διακεκριμένου ἱεράρχη στὴν συνάφειά της μὲ τὴν σύγχρονη πολιτικὴ θεωρία, σὲ μία προοπτικὴ ἔμμεσου διαλόγου μὲ τὸν σύγχρονο Σλοβένο φιλόσοφο καὶ στοχαστὴ Slavoj Žižek γύρω ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ὁ συλλογικὸς τόμος ὁλοκληρώνεται μὲ τὶς ὁμιλίες ποὺ ἔλαβαν χώρα στὸ πλαίσιο τῆς τιμητικῆς ἐκδήλωσης γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου σὲ Ἐταῖρο τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν, ὅπου σκιαγραφεῖται ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεολογικὴ προσωπικότητα τοῦ τιμώμενου Ἱεράρχη (Μητροπολίτης Δημητριάδος Ἰγνάτιος) καὶ περιγράφεται ἡ ἀκαδημαϊκὴ καὶ ἐν γένει θεολογικὴ πορεία του (Παντελὴς Καλαϊτζίδης). Ἡ ἔκδοση κλείνει μὲ τὴν βαρυσήμαντὴ διάλεξη τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου γιὰ τὶς προκλήσεις ποὺ καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει ἡ ὀρθόδοξη θεολογία στὸν αἰῶνα ποὺ ζοῦμε.

Κλείνοντας αὐτὸν τὸν σύντομο *Πρόλογο* θὰ θέλαμε νὰ εὐχαριστήσουμε ὅλους ὅσοι συνέβαλαν στὴν προετοιμασία καὶ διοργάνωση τοῦ σημαντικοῦ αὐτοῦ γεγονότος, ὅπως ἐπίσης καὶ στὴν ἔκδοση τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἀφιερωματικοῦ τόμου. Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ὀφείλονται στὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννη, τόσο γιὰ τὴν θετικὴ του ἀνταπόκριση στὴν πρότασή μας, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ ἐκτίμηση μὲ τὴν ὁποία περιβάλλει τὸ ἐν γένει ἔργο τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ἵδρυσης καὶ λειτουργίας της. Εὐχαριστοῦμε ἐπίσης τοὺς διακεκριμένους εἰσηγητὲς αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου καὶ συγγραφεῖς τοῦ τόμου, ποὺ μὲ χαρὰ καὶ προθυμία ἀνταποκρίθηκαν στὴν πρόσκλησή μας· τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιο καὶ τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἀκαδημίας γιὰ τὴν ἀποδοχὴ τῆς εἰσήγησής μας καὶ τὴν πολὺπλευρὴ στήριξη τῆς ὅλης προσπάθειας· τοὺς κληρικοὺς καὶ τὸ προσωπικὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος, καὶ ἰδιαίτερως τὸν πρωτοσύγκελλο Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸ Κιαμέτη, καθὼς καὶ τοὺς ὑπεύθυνους καὶ τὸ προσωπικὸ τοῦ Συνεδριακοῦ Κέντρου Θεσσαλίας γιὰ τὴν πολὺτιμη βοήθεια καὶ συμπαράστασή τους στὴν ἄρτια διοργάνωση τοῦ συνεδρίου· τοὺς συνεργάτες τῆς Ἀκαδημίας Θεο-

λογικῶν Σπουδῶν Κλαίρη Νικολάου, Βαλίλα Γιαννουτάκη, Φιλοκτήμονα Σταμόπουλο-Σαμαρά και Γιώργο Βλαντιῆ, για τὴν ὑποδειγματικὴ συνεργασία τους εἴτε στὴν πραγματοποίηση τοῦ συνεδρίου εἴτε στὴν ἔκδοση τοῦ παρόντος τόμου· τελευταίους, ἀλλὰ ὄχι ἔσχατους, τὸν Ἐπικ. Καθηγητὴ τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης Γιώργο Φουστέρη καὶ τὸν συνεργάτη τοῦ Τομέα Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ Μουσικολογίας τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Κωστῆ Δρυγιανάκη για τὴν πολύτιμη βοήθειά τους στὴν προετοιμασία τοῦ παρόντος ἔργου.

Παντελῆς Καλαϊτζίδης & Νικόλαος Ἀσπρούλης
Ὀκτώβριος 2015



Ιερώτατε Μητροπολίτα Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος κύριε Ἰγνάτιε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Χαιρετίζομεν ἀγαλλόμενοι τὴν ἐπαξίαν ἀνακήρυξιν τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου εἰς Ἑταῖρον τῆς ὑμετέρας Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν, καθὼς καὶ τὴν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ μεταξὺ κη' καὶ λ' τρέχοντος μηνὸς Ὀκτωβρίου διοργανώσιν διεθνoῦς συνεδρίου ἐν Βόλῳ ὑπὸ τὸ θέμα: «Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας: πρόσωπο καὶ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ σὲ ὀρθόδοξη καὶ οἰκουμενικὴ προοπτικὴ».

Τιμᾶται ὑφ' ὑμῶν ὁ Ἱεράρχης, ὁ Ἀκαδημαϊκός, ὁ διεθνoῦς κύρους καὶ παγκοσμίου ἀκτινοβολίας καθηγητής, ὁ ὁποῖος δεσπόζει κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν θεολογίαν, εἰς τὸν χώρον τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ ἐπιτελέσας ἓνα πραγματικὸν πνευματικὸν ἄθλον κορυφαῖος ὀρθόδοξος θεολόγος, ὁ ὁποῖος ἐχάρισεν οὐχὶ μόνον εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἀλλὰ εἰς σύμπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον μίαν ἐντυπωσιακὴν θεολογικὴν σύνθεσιν, ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ εἰκοστὸς αἰὼν ἐχαρκτηρίσθη ὡς «ὁ αἰὼν τῆς Ἐκκλησιολογίας» ὀφείλεται μεγάλως εἰς τὴν συμβολὴν του.

Εἰς μίαν ἐποχὴν σημαντικῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν προκλήσεων διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης συνέβαλε καθοριστικῶς, ὥστε ἡ ὀρθόδοξος θεολογία νὰ λειτουργήσῃ ὡς θεολογία ἐν διαλόγῳ, ἀποδεικνύων μάλιστα ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς θεολογία δύναται μετ' ὑπευθυνότητος νὰ διαλεχθῇ πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον, πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν πολιτισμόν, παραμένουσα πιστὴ εἰς τὴν Παράδοσιν τῶν Πατέρων. Ἡ θεολογία τοῦ τιμωμένου εἶναι ἐκκλησιαστικὴ θεολογία, ἡ ὁποία συνδυάζει τὴν παραδοσιακότητα πρὸς τὴν ἐπικαιρότητα. Πρόκειται διὰ βαθυστόχαστον, διεισδυτικὸν καὶ γλαφυρὸν θεολογικὸν λόγον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐντυπωσιακὴν

ἀπήχησιν, ἀφοῦ ἐρμηνεύει τὸ δόγμα ἐν σχέσει πρὸς τὰ θεμελιώδη προβλήματα τοῦ ἀνθρωπίνου εἶναι καὶ τοῦ κόσμου καὶ ἐγγίζει τὰς ὑπαρξιακὰς χορδὰς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ἀπαντῶν εἰς τὰ ἀγωνιώδη ἐρωτήματά του, τὰ ὅποια δὲν ἀπήντησεν ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐξηφάνισεν ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνολογίας καὶ ἡ ραγδαία οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις.

Ὁ τιμώμενος Ἱεράρχης συνέβαλε καθοριστικῶς, ὥστε νὰ ὑπερβῇ ὁ δυτικὸς χριστιανισμὸς τὸ στερεότυπον ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι χῶρος ἀγόνου παραδοσιακρατίας καὶ ἐσωστρεφείας καὶ νὰ ἀνακαλύψῃ τοὺς θησαυροὺς τῆς ζωῆς ὀρθοδόξου Παραδόσεως, τὴν Τριαδικὴν Θεολογίαν τῶν μεγάλων Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τὴν πατερικὴν θεώρησιν τοῦ προσώπου ὡς γεγονότος σχέσεως, τὴν ἀλήθειαν ὡς κοινωνίαν, τὴν Θεϊαν Εὐχαριστίαν ὡς ταυτότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς εἰκόνα τῶν ἐσχάτων, τὸν κεντρικὸν ρόλον τοῦ ἐπισκόπου ὡς προεστῶτος τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς ἐγγυητοῦ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἄνθρωπον ὡς «ἱερέα» καὶ οἰκονόμον τῆς δημιουργίας, τὸ ἀσκητικὸν ἦθος τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς παρακαταθήκην ζωῆς καὶ ὡς ἐλπίδα διὰ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον. Κατέδειξε τοῖς πᾶσι τὴν καθοριστικὴν σημασίαν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ θεολογίας διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν κοινωνίαν, τὸν πολιτισμὸν καὶ τοὺς πολιτισμοὺς, τὰς ἀνθρωπιστικὰς καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως καὶ τὴν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος, διὰ τὸν διάλογον μὲ τὴν φιλοσοφίαν.

Ὁ τιμώμενος ἀνήκει ἀπὸ τὸ 1986, ἤδη ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ὅλην, εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὸν ὁποῖον διακονεῖ εὐόρκως, ἐκκλησιοπρεπῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς. Ἀποτελεῖ τὸν στιβαρὸν θεολογικὸν βραχίονα τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν ἀγλαὸν ἐπίσκοπον καὶ θεολόγον τῆς τὸν χειρισμὸν καὶ τὴν διεκπεραίωσιν ὑψίστης σημασίας ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων εἰς ὅλον τὸ πλέγμα τῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν δράσεών της, ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν δυσκόλους ἀποστολάς, προεδρείας καὶ διαπραγματεύσεις. Τὸ ἔτος 2000 ὠρίσθη

συνοδικῇ ἀποφάσει Διευθυντῆς τοῦ νεοτεύκτου Γραφείου Ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Αθήναις.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Θεολογία ὀφείλουν πολλὰ εἰς τὸν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Περγάμου Ἰωάννην. Ἡ ἀνακήρυξις του εἰς Ἑταῖρον τῆς ὑμετέρας Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν ἀποτελεῖ σταθμὸν εἰς τὴν πορείαν της καὶ παρακαταθήκην δεσμευτικὴν διὰ τὴν ταυτότητά της. Τιμᾶται ὑφ' ὑμῶν ὁ ἤδη τετιμημένος ὑπὸ πανεπιστημίων, διὰ τῶν τίτλων τοῦ καθηγητοῦ, τοῦ ἐπισκέπτου καθηγητοῦ καὶ τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος, ὁ ἀνεγνωρισμένος ὡς αὐθεντικὸς ἐκφραστὴς τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως ἀπὸ Ἐκκλησίας καὶ οἰκουμενικοῦ ὀργανισμοῦ, ὁ περιζήτητος ὁμιλητὴς καὶ συζητητὴς, ὁ ἐρευνητὴς καὶ ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος, διὰ τὸ ἔργον τοῦ ὁποίου ἔχουν ἤδη ἐκπονηθῇ δεκάδες διδακτορικῶν διατριβῶν καὶ μελετῶν. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Rowan Williams, προλογίζων τὸ ἀξιολογώτατον βιβλίον τοῦ τιμωμένου «Κοινωνία καὶ ἑτερότητα» (Communion and Otherness), σημειώνει ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ πρόσκλησιν διὰ τοὺς ἀναγνώστας «νὰ ἀνακαλύψουν ἐκ νέου τὸν Χριστιανισμὸν ἐν τῇ δαφίλεστάτῃ παραδοσιακῇ αὐτοῦ μορφῇ».

Ἐπὶ δὲ τούτοις, συγχαίροντες ὑμῖν διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου εἰς Ἑταῖρον τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, διὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ σχετικοῦ διεθνoῦς συνεδρίου καὶ εὐρύτερον διὰ τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ὀρθόδοξον μαρτυρίαν τῆς ὑμετέρας Ἀκαδημίας, ἐκφράζομεν τὴν εὐαρέσκειαν ἡμῶν καὶ ἀπονέμομεν τὴν ὀλόθυμον ἡμῶν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν εὐλογίαν, εὐχόμενοι πλουσίαν καρποφορίαν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας.

Βία' Ὀκτωβρίου κε'

Ἐκ τῆς ἁγίας ἀγάπης ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

Χαιρετισμὸς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου

Χαιρετίζω ἀσμένως τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος διοργανωθέντος διεθνοῦς θεολογικοῦ συνεδρίου, τὸ ὁποῖο σκοπὸ ἔχει νὰ τιμήσῃ προσηκόντως τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννην, νὰ ἐξάρει τὴν θεολογικὴ του προσφορὰ καὶ ἐν γένει τὸ ἔργο του καὶ νὰ τοῦ ἀποδώσῃ τὸν τίτλο τοῦ Ἑταίρου τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Ὁ τιμώμενος Μητροπολίτης, ἀναντιρρήτως ἕνας ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ σημαντικοτέρων συγχρόνων θεολόγων, φέρει τὴν θεολογίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τὴν «θεολογίαν τοῦ μυστηρίου», σὲ γόνιμη συνάντησιν μὲ τὸν σύγχρονον στοχασμό. Κρίσιμες γιὰ τὴν νεωτερικότητα ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν θεολογίαν μας ἑννοίες, ὅπως οἱ ἑννοίες τοῦ προσώπου, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς κοινότητος, φωτίζονται ἀπὸ τὸν τιμώμενον μέσα στὸ πλαίσιον τῶν τριῶν παραμέτρων «Θεὸς - κόσμος - ἄνθρωπος».

Τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπο ἐρμηνεύεται χριστοκεντρικά, μέσα στὴν εὐχαριστιακὴ καὶ ἐσχατολογικὴ πραγματικότητα, στὴν προοπτικὴ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία, αὕτη ἡ εἰκόνα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, εἶναι γιὰ τὸν τιμώμενον «ὁ τρόπος καὶ ὁ τόπος» ὅπου τὸ πρόσωπο καὶ ἡ ἐλευθερία ἀναδύονται στὴν ὑπαρξὴ καὶ τοῦτο ἀσφαλῶς εἶναι σημαντικὸ μήνυμα πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμο, ὅπου χειμάζεται δεινῶς τὸ πρόσωπον, ἡ κοινότης, ἡ ἐλευθερία.

Ἐπιθυμῶ νὰ εὐχαριστήσω ἐκ μέσης καρδίας τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιον, ὡς καὶ τὴν Ἀκαδημίαν Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, γιὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ πολὺ σημαντικοῦ αὐτοῦ Θεολογικοῦ Συνεδρίου καὶ τῆς δικαίας τιμῆς εἰς τὸ

πρόσωπον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου. Συγχαίρω ἐξ ἄλλου ὅλα τὰ μέλη τοῦ ἐν λόγῳ συνεδρίου.

Πρὸς τούτοις παρέχω τὶς ἀρχιερατικὲς μου εὐχὲς γιὰ λιπαρὰ θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ καρποφορία τοῦ συνεδρίου.

Μετ' εὐχῶν διαπύρων
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ὁ Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος
Ἰερώνυμος Β΄

Χαιρετισμὸς Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνατίου

Μὲ μεγάλη χαρὰ ὑποδεχόμαστε στὴν ἐπαρχία μας, στὴν τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Δημητριάδος καὶ στὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν, τὸν χαλκέντερο, ὅσο καὶ ἀκάματο, στοχαστὴ καὶ ἐργάτη τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννη Ζηζιούλα. Ἡ χαρὰ μας εἶναι ἰδιαίτερη, διότι ἔχουμε ἀνάμεσά μας τὸν ἄνθρωπο πού, μὲ τὰ γραπτὰ καὶ τὶς μελέτες του, συνέβαλε σὲ μία βαθιά, ἀνανεωτικὴ καὶ δημιουργικὴ ἐπανερμηνεία τῆς ὀρθόδοξης παράδοσης.

Πολλὰ εἶναι ἐκεῖνα στὰ ὁποῖα κάποιος θὰ μπορούσε νὰ ἀναφερθεῖ, προκειμένου νὰ ἀναδείξει τὴν σπουδαιότητα τῆς πολυεπίπεδης προσφορᾶς του στὴν ἀναγέννηση καὶ τὸ ἄνοιγμα τῆς Ὁρθοδόξιας σὲ διαρκὴ διάλογο μὲ τὶς προκλήσεις τοῦ σύγχρονου κόσμου. Ἀποτελεῖ, λ.χ., κοινὸ τόπο πὼς μὲ τὶς μελέτες του ὁ Μητροπολίτης Περγάμου ἀνέδειξε τὴν σημασία πού ἔχει τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας τόσο γιὰ τὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησία, στὸν βαθμὸ πού ὀρίζει τὴν ταυτότητά της, ὅσο καὶ εὐρύτερα γιὰ τὴν θεολογία, καθὼς ἡ Εὐχαριστία, ὡς τὸ Μυστήριον τοῦ ὅλου Χριστοῦ, περικλείει καὶ χρωματίζει κάθε ἀνθρώπινη πράξη καὶ δραστηριότητα. Στὴν προοπτικὴ αὐτή, ὁ ἄνθρωπος ὡς «ἱερέας τῆς Κτίσεως», μία ἀπὸ τὶς ἀγαπημένες ἐκφράσεις τοῦ τιμώμενου ἱεράρχη, ἀναλαμβάνει ὑπεύθυνα τὴν φροντίδα τῆς φύσης καὶ τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος, ἀναφέροντας ὁλόκληρη τὴν δημιουργία στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, προκειμένου αὐτὴ νὰ ζήσει αἰώνια. Δὲν εἶναι τυχαῖο καὶ ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ στὸ σημεῖο αὐτὸ ὅτι, μαζὶ μὲ τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, τὸν ἀποκαλούμενο καὶ «Πράσινο Πατριάρχη», ἔχουν καταφέρει νὰ φέρουν τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα στὸ ἐπίκεντρο τῶν συζητήσεων μεταξὺ τῶν ἐκπροσώπων τῶν διαφόρων θρησκείων καὶ τῶν εἰδικῶν.

Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου δὲν εἶναι ὅμως μονάχα ὁ κατ' ἐξοχὴν εὐχαριστιακὸς θεολόγος τῆς σύγχρονης Ὁρθοδοξίας, στὰ χνάρια τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, καὶ εἰδικὰ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Εἶναι καὶ ἐκεῖνος πού μὲ μία ἐπίκαιρη ὑπαρξιακὴ ἐπανερμηνεία τῆς πλούσιας πατερικῆς παράδοσης κατορθώνει νὰ ἀναδείξει τὴν σπουδαιότητα τῆς ἔννοιας τοῦ προσώπου ὡς τὴν πλέον σημαντικὴ συμβολὴ τῆς πατερικῆς σκέψης στὴν νοηματοδότηση τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης. Ὁ προσωπικὸς τρόπος ὑπάρξεως, ὡς ἐλευθερία καὶ ἀγάπη, ὡς κοινωνία καὶ ἐτερότητα, πού χαρακτηρίζει τὴν ἴδια τὴν ζωὴ τοῦ Θεοῦ, φανερώνεται μὲ τὴν ἐν Χριστῷ θεία ἐνανθρώπηση στὴν ἱστορία, ὡς δωρεὰ τῆς Ἀγίας Τριάδος πρὸς τὸν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ζεῖ καὶ πορεύεται ὡς ἄτομο, κατακερματισμένος ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ εὐχαριστιακὴ θεολογία καὶ ὁ προσωποκεντρικὸς προσανατολισμὸς σύνολης τῆς σκέψης τοῦ τιμώμενου ἱεράρχη δὲν κατανοοῦνται πλήρως ἂν δὲν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ νοηματοδότησή της ἀπὸ τὰ Ἔσχατα, τὴν ἐρχόμενη Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅλα ὅσα ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι κάνουμε δὲν ἔχουν καμία ἀξία, δὲν διαθέτουν καμία ἀλήθεια, ἐὰν δὲν ἐπιβιώσουν τελικὰ στὰ Ἔσχατα. Ἡ δυναμικὴ καὶ ἀνοικτὴ αὐτὴ προοπτικὴ, τὴν ὁποία μὲ τόσο ρηξικέλευθο τρόπο ἀναδεικνύει μέσα ἀπὸ τὰ γραπτά τοῦ Ὁ Μητροπολίτης Ἰωάννης, προσφέρει στὸν ἄνθρωπο μία ἐμφατικὴ αἴσθηση πραγματικῆς ἐλευθερίας, καθὼς ἡ ζωὴ του δὲν ἐπικαθορίζεται ἀπὸ τὶς πράξεις τοῦ παρελθόντος, παρὰ ἀνοίγεται στὴν αὖρα τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖο ἔρχεται διαρκῶς ἀπὸ τὸ μέλλον καὶ εἰσβάλλει, δρώντας ἀνακαινιστικά, στὸ ἐκάστοτε νῦν τῆς συνεχιζόμενης ἱστορίας τῆς σωτηρίας.

Τὸ ἔργο τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου ἀνοίξε σημαντικοὺς ὀρίζοντες στὴν πορεία τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας κατὰ τὸν 20ὸ αἰῶνα, ἀλλὰ καὶ συνεχίζει νὰ ἐμπνέει καὶ νὰ προβληματίζει τὶς νέες γενιὲς θεολόγων τόσο στὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή, ὅσο καὶ στὴν Δύση. Τὸ συνέδριο τοῦτο, πού ὀργανώνεται πρὸς τιμὴν του, μὲ τὴν συμμετοχὴ κορυφαίων στοχαστῶν καὶ μελετητῶν τοῦ ἔργου του, οἱ ὁποῖοι ἔχουν συγκεντρωθεῖ ἐδῶ ἀπὸ διάφορα σημεῖα τοῦ κόσμου, ἀποδεικνύει ἀκριβῶς ὅτι ἡ σκέψη του ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελεῖ ἀστείρευτὴ πηγὴ ἔμπνευσης καὶ δημιουργικότητας.

Κλείνοντας τὸν σύντομο αὐτὸ χαιρετισμό, θὰ θέλαμε καὶ πάλι νὰ καλωσορίσουμε τὸν ἐπιφανῆ ἐκπρόσωπο τῆς σύγχρονης ὀρθόδοξης θεολογίας Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννη, ὅπως ἐπίσης καὶ τοὺς ἄξιους συνέδρους, ἐπισκόπους, καθηγητὲς πανεπιστημίου καὶ ἐρευνητὲς γιὰ τὴν ἐδῶ πα-

ρουσία τους με σκοπὸ νὰ τιμήσουν τὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο ἑνὸς θεολόγου καὶ ἀρχιερέα ποὺ τόσα πολλὰ ἔχει προσφέρει ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια στὴν Ὁρθοδοξία.

Ὁ Μητροπολίτης
Ὁ Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ
Ἰγνάτιος

Χαιρετισμὸς τοῦ Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καθηγητῇ Μάριου Μπέγζου

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχες,
Σεβαστοὶ Πατέρες,
Ἐλλογιμώτατοι Συνάδελφοι,
Κυρίες καὶ Κύριοι,

Τύχη ἀγαθῇ καὶ προνοίᾳ θεία ἔλαχε σήμερα ὁ πολύτιμος κλῆρος στὴν ἡμετέρα μετριότητα ἀπὸ τὴν θέση τοῦ Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν νὰ ἀπευθύνω ἐπίσημο χαιρετισμὸ ἐκ μέρους τῆς ἀρχαιοτέρας Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ πρώτου ἱστορικοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας μας στὴν ἀναγόρευση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου σὲ Ἐπίτιμο Ἐταῖρο τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Ἐπιτρέψατέ μου μὲ αὐτὴν τὴν εὐκαιρία καὶ ἀπευθυνόμενος σὲ ἐκλεκτὴ ὁμήγουρη συναδέλφων θεολόγων νὰ ἐκφράσω τὴν συγκίνησή μου ἀπὸ τὴν συρροὴ πληθώρας συμπτώσεων μὲ ἰδιαίτερος εὐτυχὴ χροιά.

Ὁ σήμερα δικαίως τιμώμενος ἱεράρχης θεολόγος καὶ κατὰ πάντα ἄξιος ἀποδέκτης τῆς ἀνώτατης τιμητικῆς διάκρισης ἐνὸς τόσο ἐκλεκτοῦ καὶ διακεκριμένου θεολογικοῦ διδασκαλείου τῆς ἐποχῆς μας, ὅπως εἶναι ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος στὸν Βόλο, πού περισσότερο ἀπὸ μία δεκαετία ἀρδεύει τὸν τόπο μας μὲ τὰ νάματα ὀρθόδοξης θεολογίας, ὁ Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, διετέλεσε ἐπίλεκτο στέλεχος τοῦ διδακτικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πρὸ τεσσαρακο-

νταπενταετίας, υπηρετήσας ως ἐπιστημονικὸς βοηθὸς τοῦ κορυφαίου ἱστορικοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀειμνήστου καθηγητῆ Γερασίμου Κονιδάρη, καὶ καταξιωθείς μὲ τὴν ἀπονομὴ τοῦ τίτλου τοῦ Διδάκτορος Θεολογίας ἔχοντας ὑποβάλει κατὰ τὸ ἔτος 1965 τὴν περισπούδαστη διδακτορικὴ διατριβή του μὲ τίτλο: «Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας», ἡ ὁποία ἀρίστευσε.

Δυστυχῶς ἡ τροφὸς Θεολογικὴ Σχολὴ δὲν εὐτύχησε νὰ διατηρήσει στοὺς κόλπους της τὸν ἀριστοῦχο διδάκτορά της Ἰωάννη Ζηζιούλα, ὁ ὁποῖος ἔμελλε νὰ βιώσει τὸν κλῆρο τοῦ προφήτη ποὺ δὲν εὐδοκιμεῖ στὸν τόπο του, ἐπεὶδὴ ὁ λόγος του καὶ ἡ ἐν γένει παρουσία του ἀνήκουν πολὺ πέρα ἀπὸ τὸν ἀρκοῦντως μικρόψυχο, κάπως στενόκαρδο καὶ ἀρκετὰ στενόμυαλο χῶρο τῶν ὁμοτέχνων τῆς πατρίδας του. Ἡ ἀποδημία του ἐγκαινιάσθηκε στὴν Γενεύη τῆς Ἑλβετίας, ὅπου ὑπηρετήσε τὴν θεολογία καὶ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὡς ἐπιτελικὸ στέλεχος τοῦ θεολογικοῦ τμήματος «Πίστη καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν σὲ στενὴ καὶ ἀγαστὴ συνεργασία μὲ τὸν μακαριστὸ Δάσκαλό μου, ἀείμνηστο Καθηγητὴ Νίκο Νησιώτη, ὁ ὁποῖος ἐπανειλημμένως ἐξέφραζε τὸν ἀπεριόριστο θαυμασμό του γιὰ τὴν θεολογικὴ σκέψη τοῦ ἀπὸ τὸ 1986 Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννη.

Μία προσωπικὴ λεπτομέρεια ἴσως νὰ μὴν εἶναι ἄτοπο νὰ μνημονευθεῖ ἐδῶ καὶ τώρα, σὲ αὐτὴν τὴν εὐσημὴ στιγμή. Περὶ τὸ ἔτος 1970 ἔτυχε νὰ διαβάσω ἓνα ἄρθρο μὲ τίτλο «Ἡ εὐχαριστιακὴ θεώρησης τοῦ κόσμου καὶ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος», ποὺ δημοσιεύθηκε τὸ ἔτος 1967 στὸν πρῶτο τόμο τοῦ ἐκλεκτοῦ συλλογικοῦ ἔργου «Χριστιανικὸν Συμπόσιον» τοῦ ἀκάματου θεολογοῦντος λογίου τῆς ἐποχῆς μας στὸν τόπο μας κ. Κώστα Τσιρόπουλου. Διαβάζοντας αὐτὸ τὸ λαμπρὸ θεολογικὸ δοκίμιο ἔνοιωσα ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ στὴν μικρὴ ζωὴ μου ἔμπαινε σὲ λέξεις ὅ,τι ἀκριβῶς μὲ δонуσε ὡς ἄνθρωπο καὶ νοηματοδοτοῦσε θεολογικὰ τὴν ὕπαρξή μου.

Ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ συμβάντος πρόσεξα τὸ ὀνοματεπώνυμο τοῦ συγγραφέα αὐτοῦ τοῦ συγκλονιστικοῦ γιὰ μένα κειμένου κι ἔτυχε σχετικὰ σύντομα νὰ ἀκούσω τὸν τότε νέο, διακεκριμένο μὲ ἄλλοδαπὲς ἀκαδημαϊκὲς περγαμνές, θεολόγο καθηγητὴ τῶν πανεπιστημίων Γλασκώβης, Ἐδιμβούργου καὶ Λονδίνου Ἰωάννη Ζηζιούλα, ὁ ὁποῖος καταδεκτικότατα δεξιώθηκε τὶς θεολογικὲς ἀνησυχίες μου, συζήτησε τὶς ἀπορίες μου καὶ φώτισε ἀποφασιστικὰ τὴν μετέπειτα καὶ μέχρι σήμε-

ρα θεολογική πορεία μου ἐμπνέοντάς με καὶ συνετίζοντάς με ἐπίσης.

Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου ἐπὶ σαράντα συναπτὰ ἔτη στάθηκε ἐπάξιος συνοδοιπόρος τῆς θεολογικῆς διακονίας μου. Φοβᾶμαι ὅμως ὅτι πρὸ εἰκοσαετίας ἡ μετριότητά μου δὲν ἀνταποκρίθηκε μὲ τὸν πρέποντα τρόπο στὴν δική του μεγαλοψυχία καὶ μεγαθυμία. Σήμερα, ἀπὸ αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἐπίσημο βῆμα, τοῦ ζητῶ ταπεινὰ συγγνώμη γιὰ τὸ ὅτι δὲν κατάφερα νὰ διεξάγω μὲ τὸν ὀρθὸ καὶ πρέποντα τρόπο τὸν μεταξύ μας πολυετῇ καὶ ἀδιάπτωτο ἐπὶ δεκαετίες θεολογικὸ διάλογο ἐξ αἰτίας τῆς δικῆς μου ἀδυναμίας νὰ κατανοήσω ἐπακριβῶς ὅλες τὶς πτυχές τῆς θεολογικῆς του δημιουργίας.

Δὲν ἀνήκει στὴν ἀρμοδιότητά μου νὰ ἐξάρω τὸ θεολογικὸ ἔργο τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννη. Αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι ἔργο τῶν ἐκλεκτῶν θεολόγων ὁμιλητῶν τῆς παρούσας ἡμερίδας. Ἐὰν οἱ διοργανωτὲς τῆς σημερινῆς ἐκδήλωσης μοῦ συγχωρήσουν μία σύντομη μακρολογία, θὰ ἤθελα νὰ ἐπισημάνω ὅτι τὸ καίριο καὶ κύριο στὴν θεολογία τοῦ Ἰωάννη Ζηζιούλα ἐπὶ μισὸν αἰῶνα καὶ πλέον εἶναι ἡ ἄρθρωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπόκρισης στὴν ὑπαρξιακὴ ἀπορία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐὰν Ὁρθοδοξία εἶναι ὄντως ἡ ὀρθὴ δόξα, δηλαδὴ ἡ ἀληθὴς γνώμη, καὶ ἡ ὀρθὴ δόξα, τουτέστιν ἡ λογικὴ λατρεία, κατὰ τὸ εὖστοχο κλασικὸ λόγιο “lex credendi, lex orandi”, τότε ὁ ὀρθόδοξος θεολόγος τοῦ 20οῦ καὶ τοῦ 21ου αἰῶνα εἶναι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, διότι συνδυάζει λογιосύνη καὶ ἱερωσύνη, καθηγεσία καὶ ἀρχιερατεία, πίστη καὶ σκέψη, ἀφοῦ κατὰ ἕναν ὀρισμὸ θεολογία εἶναι ἡ συνάρτηση τῆς πίστεως καὶ τῆς σκέψεως.

Κατακλείοντας θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ εὐχαριστήσω τὸν σήμερα τιμώμενο Ἐπίτιμο Ἐταῖρο τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος γιὰ ὅλα ὅσα ἔγραψε, δίδαξε καὶ ἔπραξε συνοδεύοντάς τον μὲ τὴν πιὸ ἐγκάρδια κι ἔνθερμη εὐχή μου γιὰ ἀγλαόκαρπη συνέχιση τοῦ ἔργου του στὸ μέλλον παρέχοντας τύπον καὶ ὑπογραμμὸν σὲ ὅλους ἐμᾶς τοὺς μεταγενεστέρους, ἐπιγενομένους καὶ ἐλαχίστους ὁμοτέχνους του, ταπεινοὺς μαθητές του καὶ συνετοὺς διακόνους τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας μέσα στὴν οἰκουμένη ὑφήλιο ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Μητρὸς Ἐκκλησίας μὲ τὴν σεπτὴ αἰγίδα τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Χαιρετισμός τοῦ Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθηγητῇ Μιχαήλ Τρίτου

Μὲ μεγάλη χαρὰ χαιρετίζω τὸ παρὸν ἐπιστημονικὸ συνέδριο, ποὺ ἔχει ὡς κέντρο τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγᾶμου καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰωάννου Ζηζιούλα, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους σύγχρονους ὀρθόδοξους θεολόγους.

Εἰδικότερα, γιὰ τὴν Θεολογικὴ μας Σχολὴ τὸ γεγονός αὐτὸ περιποιεῖ ὑψίστην τιμὴν, καθ' ὅσον ὁ τιμώμενος Ἱεράρχης ὑπῆρξε γιὰ πολλὰ χρόνια καθηγητὴς τῆς Σχολῆς μας καὶ μὲ τὶς πανεπιστημιακές του παραδόσεις γαλούχησε ἑκατοντάδες θεολόγων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

Ἀποτελεῖ πανθομολογούμενη ἀλήθεια ὅτι ὁ Ἅγιος Περγᾶμου εἶναι μία προσωπικότητα μεγάλου πνευματικοῦ διαμετρήματος, ποὺ ἄνοιξε καινούργιους δρόμους στὴν καλλιέργεια τῶν θεολογικῶν γραμμάτων. Ἡ διδακτορικὴ του διατριβὴ ἀποτελεῖ τομὴ γιὰ τὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησιολογία. Παράλληλα ὁ Σεβασμιώτατος καλλιέργησε ἐξίσου ἐπιτυχῶς τὴν εὐχαριστιακὴ θεολογία καὶ στήριξε μὲ ἐπιτυχία τὶς ριζοσπαστικὲς πρωτοβουλίες τοῦ σημερινοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου γιὰ τὴν οἰκολογία, τὴν βιοηθική, τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο καὶ γενικότερα τὴν σοβαρὴ καὶ ὑπεύθυνη παρουσία τῆς θεολογίας στὸ σύγχρονο ἐπιστημονικὸ καὶ πνευματικὸ γίγνεσθαι.

Ἀξίζουν θερμὰ συγχαρητήρια στοὺς σχόντες αὐτὴν τὴν πρωτοβουλία, τοὺς ὑπευθύνους τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ ἰδιαίτερως στὸν ρέκτη Μητροπολίτη Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιον.

Στὸ τιμώμενο πρόσωπο, τὸν Μητροπολίτη Περγᾶμου κ.κ. Ἰωάννη, εὐχόμεθα τὰ ἔτη του νὰ εἶναι πολλὰ γιὰ νὰ συνεχίσει τὴν μεγάλη πνευματικὴ του προσφορὰ στὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸ Γένος.

Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Δ. Ζηζιούλας ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους ἐκπροσώπους τῆς θεολογικῆς γενιᾶς τοῦ '60, ἀπολαμβάνοντας οἰκουμενικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀκτινοβολία καὶ διεθνῇ ἀκαδημαϊκὴ ἀναγνώριση. Δεσπόζοντας ἐδῶ καὶ δεκαετίες στὸν διεθνῇ θεολογικὸν χώρον, ὅπως καὶ στὸν οἰκουμενικὸ ἐκκλησιαστικὸν διάλογον, πυροδοτεῖ μὲ τὶς θέσεις καὶ τὶς προτάσεις του τὸν γόνιμον προβληματισμὸ γύρω ἀπὸ τὰ οὐσιώδη τῆς θεολογικῆς συζήτησης καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἀνοίγοντας ταυτόχρονα τὴν σύγχρονη ὀρθόδοξη θεολογία σὲ μία καρποφόρα συνάντηση μὲ τὸν νεωτερικὸ πολιτισμὸ, πέρα ἀπὸ ὁμολογιακὰ καὶ ἀμυντικὰ ἀγκυλώσεις ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὸν φόβον τῆς κάθε ἐτερότητας. Θεμελιώδεις ἄξονες τοῦ θεολογικοῦ του προγράμματος ἀποτελοῦν τὸ πρόσωπον, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ εὐχαριστιακὴ καὶ ἐσχατολογικὴ πρόγευση τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁλόκληρης τῆς κτίσης στὸ πλαίσιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος. Μὲ τὶς πρωτότυπες καὶ διεισδυτικὰς ἐρμηνευτικὰς προσεγγίσεις του στὴν πατερικὴ παράδοση, ἀνατέμνει ὑπαρξιακὰ τὰ δόγματα τῆς πίστεως καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιχειρῶντας νὰ φέρει σὲ οὐσιαστικὸν διάλογον τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐμπειρίαν μὲ τὶς ἀνάγκες τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος, ζώντας σὲ καιρὸ ραγδαίων μεταβολῶν, κατακλύζεται ἀπὸ πλῆθος ὑπαρξιακῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων (ἀτομικισμός, οἰκολογικὸ πρόβλημα, ἐκκοσμίκευση κ.ἄ.), ἐπιζητώντας ὅμως παράλληλως νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ βιώσῃ τὴν ὑπαρκτικὴν ἀλήθειαν.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς, τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, ἀποφάσισε τὴν ὑποδοχὴν τοῦ διακεκριμένου ἱεράρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς Ἑταίρου καὶ Ἐπιτίμου μέλους τῆς, διοργανώνοντας πρὸς τιμὴν τοῦ Διεθνὲς Συνέδριον καὶ ἄλλες συναφεῖς ἐκδηλώσεις κατὰ τὸ διήμερον 28-30 Ὀκτωβρίου 2011, μὲ γενικὸν τίτλον «Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Δ. Ζηζιούλας: Πρόσωπον, Εὐχαριστία καὶ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ σὲ ὀρθόδοξον καὶ οἰκουμενικὴν προοπτικὴν». Ὁ ἀνὰ χεῖρας τόμος περιλαμβάνει τὶς εἰσηγήσεις τοῦ ἐν λόγω Συνεδρίου, ὅπου διεθνῶς ἀναγνωρισμένοι μελετητὲς τοῦ ἔργου τοῦ ἀναλύουν διάφορες πτυχὲς τῆς πολυπλευρῆς σκέψεως τοῦ κορυφαίου ὀρθοδόξου θεολόγου τῶν ἡμερῶν μας, ὅπως καὶ τὰ κείμενα τῆς τιμητικῆς ἐκδήλωσης καὶ τὴν ὁμιλίαν τοῦ ἴδιου τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου.



ISBN 978-618-82128-7-9

Ἑκδοτικὴ Δημητριάδης

www.ekdotikidimitriados.org